

WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE WYMOWY I TRANSKRYPCJI

1. Język staroormiański. Pismo

Język ormiański należy do wschodniej grupy języków indoeuropejskich i zajmuje w niej samodzielną, izolowaną pozycję. Świadectwa istnienia języka ormiańskiego na terytorium Armenii sięgają starożytności. Grecki geograf – Strabon, żyjący w I wieku p.n.e., zaświadcza, że w początkach II w. p.n.e., kiedy ormiański książę Artaszēs zjednoczył Armenię w jedno państwo, na całym terytorium historycznej Armenii obywatele posługiwali się jednym językiem – ormiańskim.

Jednakże dane o ormiańskich dialektach pozwalają sądzić, iż ormiański język istniał jeszcze w końcu II tysiąclecia p.n.e. Język ormiański stał się językiem piśmiennym w końcu IV wieku n.e. W pierwszej połowie V w. literatura ormiańska liczyła ponad 40 dzieł literackich – były to głównie przekłady dzieł obcojęzycznych. Język, którym napisano owe dzieła to język staroormiański, noszący miano – *GRABAR*. *Grabar* był używany w charakterze języka literackiego Ormian aż do początków XIX w., a obecnie jest językiem liturgii narodowego Ormiańskiego Kościoła Apostolskiego.

Język ormiański posługuje się oryginalnym alfabetem, tzn. jedynym takim na świecie, stworzonym przez mnicha Mesropa Masztoca około 400 r., na polecenie króla ormiańskiego Wramszapuha z dynastii Arsakidów. Alfabetem tym język ormiański posługuje się po dziś dzień.

2. Języki nowoormiańskie

Na język nowoormiański – tzw. *ASZCHARABAR* składają się dwie jego wersje, które można w zasadzie uznać za dwa bliskie, aczkolwiek odrębne języki. Są to: język wschodnioormiański i język zachodnioormiański. Język wschodnioormiański to współczesny literacki język ormiański, używany na terenie dzisiejszej Republiki Armenii, ponadto używany jest przez Ormian zamieszkujących Rosję, Iran oraz

Indie. Język zachodnioormiański zaś – używany jest obecnie przez całą diasporę ormiańską, pochodzącą z terenów należących do Turcji. W niniejszych „Rozmówkach” posługujemy się wyłącznie językiem wschodnioormiańskim, a więc literackim i urzędowym językiem współczesnej Armenii.

3. Alfabet ormiański. Transkrypcja

Język ormiański posiada 39 liter: 8 samogłosek, 30 spółgłosek oraz literę [u], która oznacza dwa, a często nawet trzy dźwięki naraz.

Litera duża	Litera mała	Transkrypcja
Ա	ա	a
Բ	բ	b
Գ	գ	g
Դ	դ	d
Ե	ե	je-/-e (-)
Զ	զ	z
Է	է	e
Ը	ը	y
Թ	թ	t ^h
Ճ	ճ	ž
Ի	ի	i
Լ	լ	l
Խ	խ	ch
Ս	ս	c:
Վ	վ	k:
Հ	հ	h
Չ	ձ	dz
Ղ	ղ	gh

Litera duża	Litera mała	Transkrypcja
Ա	ա	cz:
Մ	մ	m
Յ	յ	j
Ն	ն	n
Շ	շ	sz
Ո	ո	wo-/-o (-)
Չ	չ	cz
Պ	պ	p:
Ջ	ջ	dż
Ռ	ր	rr
Ս	ս	s
Վ	վ	w
Տ	տ	t:
Ր	ր	r
Յ	ց	c
Ու	ու	u
Փ	փ	p ^h
Զ	զ	k ^h
-	և	jew-/-ew
Օ	օ	o
Ֆ	ֆ	f

4. Wskazówki dotyczące wymowy i zapisu transkrypcji

Język ormiański należy do tych języków, w których, mówiąc najprościej – „inaczej piszemy niż czytamy”. Wszystkie zjawiska fonetyczne zostały uwzględnione w transkrypcji, a omówimy tutaj tylko te, które są naprawdę konieczne, by korzystać z niniejszych „Rozmówek”.

ZWROTY
CODZIENNE

ԱՌՕՐՅԱ
ԱՐՏԱՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
[arorja art:ahajt:ut^hjunner]

Zwroty grzecznościowe

*Ընդարձակարության
արտահայտություններ
[k^haghak^hawarut^hjan
art:ahajt:ut^hjunner]*

Dzień dobry.

Բարև Ձեզ/բարի օր/բարի
առավոտ [barew dzes/bari
or/bari arrawot:.]

Dobry wieczór.

Բարի երեկո [bari jerek:o.]

Dobranoc.

Բարի գիշեր [bari gischer.]

Do widzenia.

Ցտեսություն [cyt:esut^hjun.]

Cześć.

Ողջույն/բարև

Co słyhać?

[woghczujn./barew.]

Na razie.

Ի՞նչ կա-չկա/ Ի՞նչպե՞ս

Do zobaczenia.

են գործերդ [i^hncz
ka-czka/inczp:e^hsen gorc:ert^h]

Dzień dobry, panu...,
pani..., panno...

Առայժմ [arrajzym]

Մինչ նոր հանդիպում
[mincz nor hant^hip:um.]

Cieszę się, że pan przyszedł.

Բարև Ձեզ պարոն..., տիկին...,
օրիորդ... [barew dzes
p:aron..., t:ik:in..., oriort^h...]

Miło mi cię widzieć.

Ուրախ եմ, որ եկար
[urachem, wor jek:ak^h.]

Bardzo mi miło pana poznać.

Ուրախ եմ քեզ տեսնել
[urachem k^hes t:esnel.]

Cieszę się, że tu jestem.

Շատ հաճելի է ծանոթանալ
[szat: hacz:eli é c:anot^hanal.]

Ուրախ եմ, որ այստեղ եմ
[urachem wor ajst:eghem.]

Jak się pan ma?

Dobrze, dziękuję.

Miło mi to słyszeć.

Jest pan bardzo miły.

Jestem panu niezmiernie
zobowiązany.

Bardzo mi przykro.

Proszę o wybaczenie.

Z przyjemnością.
Przepraszam.

Proszę.

Jak pan sobie życzy.

Proszę pozdrowić...

Doskonale.
Nic nie szkodzi.

Czy nie ma pan nic przeciw
temu, żebym zapalił?

Ինչպե՞ս եք/Ո՞նց եք

[inczp:e[?]sek^h/wo[?]ncek^h]

Շնորհակալությամբ, լավ եմ

[sznorak:alut^hjun, lawem.]

Ինձ հաճելի է դա լսել

[inc hacz:eli e da lysel.]

Դուք շատ հաճելի

անձնավորություն եք

[duk^h szat hacz:eli

andznaworut^hjunek^h.]

Ես Ձեզ անչափ շնորհակալ

եմ [jes dzes anczap^h

sznorak:alem.]

Շատ եմ ցավում/շատ

ափսոս/ ցավակցում եմ

[szatem cawum./szat

ap^hsos./cawak:cumem.]

Խնդրում եմ ինձ ներել

[chynt^hrumem indz

nerel.]

Հաճույքով [hacz:ujk^how.]

Ներեցեք/կներեք

[nerecek^h./k:ynerel.]

Խնդրեմ/խնդրում եմ

[chynt^hrem./chynt^hrumem.]

Ինչպես կցանկանաք

[inczp:es k:ycaank:anak^h.]

Փոխանցեք բարևներս...

[p^hochancek^h barewners...]

Շատ լավ [szat law.]

Ոչինչ/բան չկա

[woczincz./ban czka.]

Կարելի՞ է ծխել/Դեմ

չե՞ք, որ ծխեմ [k:areli[?]e

c:ychel/dem cze[?]k^h

wor cychem]

Zechce mi pan towarzyszyć do...?

Կցանկանայի՞ք ինձ
ուղեկցել... [k:ycaŋk:anaji²k^h
indz ughek:cel...]

Mam nadzieję, że nie przeszkadzam?

Հուսով եմ չե՞մ խանգարում
Ձեզ [husowem cze⁷m
changarum dzez]

Czy mogę prosić o ogień?

Կրակ կտա՞ք/ լուցկի
ունե՞ք [k:yrak:
k:yt:a²k^h/luck:i une²k^h]

Dziękuję bardzo.

Շատ շնորհակալ եմ
[szat: sznorak:alem.]

Zechce pan wyświadczyć mi przysługę?

Կարո՞ղ եք, արդյոք,
օգնել ինձ [k:aro²ghek^h
art^hjok^h ok^hnel inc]

Mam nadzieję, że wkrótce się zobaczymy.

Հուսով եմ շուտով
կտեսնեմ Ձեզ
[husowem szut:ow
k:yt:esnem dzes.]

Proszę pozdrowić ode mnie...

Խնդրում եմ, իմ անունից
բարևեք... [chynthrumem,
im anun-ic barewek^h...]

Serdeczne gratulacje!

Մրտանց շնորհավորում
եմ [sryt:anc
sznoraworumem.]

Wszystkiego najlepszego!

Ցանկանում եմ ամենայն
բարիք [cank:anumem
amenajn barik^h.]

Wesołych Świąt! Szczęśliwego
Nowego Roku!

Շնորհավոր Սուրբ
Ծնունդ և Նոր Տարի
[sznorawor surp^h
c:yunnut^h jew nor t:ari.]

Dziękuję, wzajemnie.

Շնորհակալությամբ,
Ձեզ նույն պես
[sznorak:alut^hjun,
dzez nujn p:es.]

Pana zdrowie!

Ձե՛ր կենացը [dze'r kenacy]

SŁOWNICZEK

A

- aceton** – ացետոն [acet:on]
adres – հասցե [hasce]
adresat – հասցեատեր
 [hasceat:er] **nieznany** –
 անհայտ [anhajt:]
adwokat – փաստաբան
 [p^hast:aban]
Afgańczyk – աֆղան [afghan]
afgański – աֆղանական
 [afghanak:an]
Afrykanin – աֆրիկացի
 [afrik:ac-i]
afrykański – աֆրիկյան
 [afrik:jan]
agencja – գործակալություն
 [gorc:ak:alut^hjun]
akcent – շեշտ [szeszt:]
aksamit – բավիշ [t^hawisz]
aktor – դերասան [derasan]
Albańczyk – ալբանցի [albanc-i]
albański – ալբանական
 [albanak:an]
alfabet – այբուբեն [albuben]
alfabetyczny – այբբենական
 կարգով [ajbbenak:an kar-
 gow]
alkohol – ալկոհոլ [alk:ohol]
aloes – հալվե [halwe]
ambasada – դեսպանություն
 [desp:anut^hjun]
ananas – անանաս [ananas]
- anatomia** – անատոմիա
 [anat:omia]
Anglik – անգլիացի [angliac-i]
angielski – անգլիական
 [angliak:an]
antybiotyki – հակաբիոտիկ
 [hak:abiot:ik:]
antyczny – անտիկ [ant:ik:]
aparatus fotograficzny –
 ֆոտոխցիկ [fot:ochc-ik:]
apteka – դեղատուն [degheat:un]
Armenia – Հայաստան
 [hajast:an]
architekt – ճարտարապետ
 [cz:art:arap:et:]
architektura – ճարտարապետ-
 ություն [cz:art.:arap:et:ut^hjun]
aromat – բույր [bujr]
aspiryna – ասպիրին [asp:irin]
astma – ասթմա [ast^hma]
autobus – ավտոբուս
 [aft:obus]
autokar – ավտոկար [aft:ok:ar]
automat telefoniczny –
 հեռախոսախցիկ [herra-
 chosachc-ik:]
autostrada – ավտոուղի
 [aft:oughi]
awaria – վթար [wyt^har]
Azerbejdżan – Ադրբեյջան
 [adyrbedżan]
Azjata – ասիացի [as-iac-i]

azjatycki ասիական [as-iak:an]
azyl – ապաստան [ap:ast:an]
ażur – աժուր [ažur]

B

badanie – հետազոտում
 [het:azot:um] **lekarskie** –
 բժշկական [byžyszk:ak:an]
bagaż – ուղեբեռ [ugheberr]
bagażnik – բեռնախցիկ
 [berrnachc-ik:]
bajka – հեքիաթ [hek^hiat^h]
bakalie – չորացրած սրգեր/չիր
 [czoracrac: myrk^her/czir]
bakłażan – սմբուկ/բադրիջան
 [symbuk:/badridžan]
bakteria – բակտերիա/մանրէ
 [bak:t:eria / manre]
banan – բանան [banan]
bandaż – վիրակապ [wirak:ap:]
bank – բանկ [bank:]
bar – բար [bar]
bardziej – ավելի քան..
 [aweli k^han...]
barman – բարմեն [barmen]
barok – բարոկկո [barok:k:o]
basen – ջրավազան
 [džyrawazan]
bateria – մարտկոց [mart:k:oc]
bawelna – բամբակ [banbak:]
bazar – շուկա [szuk:a]
bazylika – մայր տաճար [majr
 t:acz:ar]
benzyna – բենզին [benz-in]
biały – սպիտակ [sp:it:ak:]
biegi – վազք [wazk^h]

biuro – բյուրո [bjurs]
biuro podróży –
 տուրիստական
 գործակալություն
 [t:uristak:an gorc:ak:alut^hjun]
blotnik – քև [t^hew]
boleć – ցավել [cawel]
brzytwa – ածելի [ac:eli]
bufet – քուֆես [bufet:]
butelka – շիշ [szisz]

C

celnik – մաքսավոր
 [mak^hsawor]
cena – արժեք [aržek^h]
cennik – գնացուցակ
 [gynacucak:]
centralne ogrzewanie –
 կենտրոնական ջեռուցում
 [k:ent:ronak:an džerrucum]
cera – երեսի մաշկ
 [jeres-i masz:k:]
ceramika – խեցեգործություն
 [checegorc:ut^hjun]
cerkiew – եկեղեցի [jek:eghec-i]
Chińczyk – չինացի [czinac-i]
chiński – չինական [czinak:an]
chleb – հաց [hac] **biały** –
 սպիտակ [sp:it:ak:] **świeży** –
 քարմ [t^harm]
chłodzić – սառեցնել
 [sarrecnel]
choroba – հիվանդություն
 [hiwandtuthjun]
chrzan – ծովաբորկ
 [c:owaboghk:]